

OLÁH KATALIN
Énekek éneke

Kun Éva munkáiról

Kun Évát 1995-96 körül ismertem meg személyesen, amikor egy keramikus kollégája, Minya Mária ajánlására felkerestem, hogy tanulnék nála. Ő nagy szeretettel befogadott, határtalan bizalmat előlegezve nekem. Rengeteget tanultam tőle, nemcsak szakmailag, művészileg, de emberileg is. Hatásosan, jól korrigált, először mindig nagyon megdicsért, s csak aztán tűzte hozzá szigorúan és határozottan, hogy mégis mit javítsak ki, mit ne csináljak úgy legközelebb, és hasonlók. Ezzel nem vette el a kedvem sem, de ösztönzött a javításra is, és mindig igaza volt észrevételeiben. Küldött múzeumokba, hogy gyűjtsék, rajzoljak motívumokat, szép kerámiákat, és adott önálló tervezési feladatokat. Szívesen teljesítettem mindezt, mert láttam, hogy ő is végigjárta ezt az utat, s hogy az milyen „gazdaggá” tette. Mikor az Iparművészeti Egyetem felvételi fordulójában mondtam, hogy nála tanultam, a felvételiztető mester rögtön azt kérdezte: „Maga is? Évának a műterme, vagy a lelke ilyen nagy?!” Természetesen azt válaszoltam, hogy jó műterme van, de a lelke ilyen nagy. Volt, hogy egyedül voltam nála, volt, amikor Parázs nevű alkotócsoportjának tagjaival együtt rakuztunk, közben beszélgettünk, sokat nevtünk, kávéztunk. Nála ittam először kávé, megmutatta, milyen finom tejjel, pezsgőt is sokszor bontott, ha többen voltunk, szeretete ünneppé tenni a pillanatot, a közös munkát, „hogy hétfő s kedd” ne legyen „oly hasonló”! Sokszor ebédre is meghívott, soha nem felejttem el „öreglebbenceit”. Nála sosem volt tél vagy rossz idő. Raku nevű kutyáján kívül minden csodálatos volt körülötte, és csodálatos máig is az ő világa, talán azért is őrizte őt olyan féltékenyen az a rejtélyes kis eb.

Művészete burjánzó, akár egy őserdő, a mérték ott van mégis mindig benne, egzotikus, de soha nem idegen. Kun Éva munka közben gyakran hangjátékokat hallgat, így mikor ott voltam, én is vele hallgattam, s közben mintáztunk, korongoztunk. Egész gyűjteménye van belőlük, s ha nem tud fölvenni egyet-egyét a rádióból, valamelyik barátját kéri meg rá. Irodalmi érdeklődése gyermekkorától él benne: már a tanyán, Mezőtúron, ahol szüleivel, nagyszüleivel laktak, az

állatok őrzése közben olvasással ütötte el az időt. Játék közben a talaj közeli vagy vízi életet figyelte, a bogarakat, a halakat, az apróbb állatokat, növényeket. Irodalom és természet, olvasás és szemlélődés: e két forrásból erednek munkái is, melyeket egy harmadik olvaszt össze karakteres, stílusos művészetté, ez pedig a magyar népi, polgári, úri hagyomány tárgyi kultúrájának átfogó ismerete. Kedvelt története, mely sokszor fakasztja „dalra”, a bibliai *Énekek éneke*, a szép szerelmes világ, melyet Isten nekünk adott, s melyet mi teletűzdeltünk engedetlenségünkkel, de Isten szerelme s általa a mi szerelmünk mégis él. A lét öröme, a szeretet, a kedves szerelem, melyet szárnyas ember figurái vagy emberarcú angyalai táncolnak el újra, meg újra kezei alatt. Bibliai, de más irodalmi témáihoz is jól illik a raku-technika, melyet Éva rajongásig szeret. Ezt én értettem is, nem is, mivel ennek az égetési technikának legfőbb jellemzője, hogy teljes mértékben kiszámíthatatlan. Az igaz, hogy ugyanakkor varázslatos, és különleges hatások érhetők el vele. Megéri kockáztatni, de jó idegzet kell hozzá és egyfajta engedékenység, amit amúgy is meg kell tanulnunk életünk folyamán. Regényes munkái átszőve kézirással, motívumokkal, tűnékeny arcok, alakok, fodrozódások, az iparművészet és a képzőművészet határvonalán mozognak. Hajladozó, organikusan alakított vázái, festett fali képei, eposzai s komoly köztéri szobrai ezt jól mutatják. Mivel magam is szobrász vagyok, ez utóbbiakról szólnék részletesebben. Már mikor nála tanultam, készültek műtermében köztéri munkák, akkor épp két darumadarat formázott. Hósi csatának nevezhetném a kerámiából való köztéri alkotások megmunkálásának, kivitelezésének folyamatát. Szép, finom rajzai alapján dolgozik Éva, ott még minden olyan egyszerű. Am az agyag, bár jól alakítható, ha végleges anyaga marad is a szobornak, bizony már komoly nehézségeket állít alkotója elé! Az égetéshez üregesnek kell lennie, a mintázáshoz viszont képlékenynek. Amennyiben belső vázat épít a szobrász, a kész, enyhén száradt munkát szét kell vágnia, és a vázat kibányászva kiüregelni, majd összeragasztani a szobrot. Ellenben, ha rögtön üregesre rakja fel, külső vázat, támasztékot kell alkalmazni, az viszont zavaró a mintázásnál, s mivel ideiglenes építmény, időnként instabilra sikeredhet. Kecses darvait ez utóbbi technikával formázta Éva: el lehet képzelni, milyen hajmeresztő mutatóványokon keresztül jutott a végére, de sikerült. Szép, látványos szobor lett a veresegyházi Átrium Galéria épületének aulájában.

Kiskunfélegyházán a zeneiskola előtt áll *A Jó és a Rossz* című szobra, egy nagyon szép egységes látványt nyújtó, plasztikailag, színvilágában, tematikájában is lebilincselő alkotás. 1994 az állítás éve, s a következő jelenetet mutatja: egy nagy felhőn két angyal ül, egy ördög és egy harsonás angyal, figurájuk hagyományos, megjelenésük erőteljes és kifejező. A kecskelábú, denevérszárnyú ördög aranyakat tart a markában, arca erőszakos, önelégülten néz a földre, mértéktelenségtől elnehezülten, puffadt hasát simogatva. Mellette a jó angyal átszellemülten fújja harsonáját, teste, mozgása könnyed és légies. A két alak hatalmas, barokkosan megformált felhő két csücskén jelenik meg. A teljes kerámiaplasztika egy magas, sima, de ívelt oldalú, lábazat nélküli, dór fejezetű műköoszlop tetején van elhelyezve, ami egy kockakövel kirakott dombon áll. A talapzat egyszerű hatásokkal él, enyhén díszített, így nem ütközik a plasztika dominanciájával, jól szolgálja azt. A szobor új erővel eleveníti fel a figurálisitást.

Keszthelyre tévedve *A vidám család* című, kisebb méretű szobrával találkozhatunk. Bensőséges kis ivókút ez, egy keszthelyi pályázatra készült 2001-ben, az alapötletet egy keszthelyi vízköpő fej töredéke szolgáltatta. A plasztikát később, 2005-ben fel is állították a városban, a Fő tér 1. szám alatti hivatal udvarán. A mázas kerámiaalkotás kis korongozott posztamenten három figura énekel: apuka, anyuka és a kisfiuk. Féralak mind a három, szép portrék, felsőtest, a kezek a posztamenten nyugszanak, mint valami kórus karzatán. Egymás mellett, egymásnak háttal helyezkednek el, körbe-körbe. Kun évásan átszellemült, éneklő arcuk finoman kidolgozott; a legihletettebb a kisfiú alakja, akinek gyermeki tisztaságát, világtól és a felnőtt élet hierarchikus feszültségeitől való függetlenségét kis szárnyakkal jelzi a művész. A kút működésekor az énekre nyíló ajkából, mint a dal forrásából, csobog

elő a víz. Másik szép figurális munkája a *Magyar címer*, angyalokkal övezett dombormű, amely Veresegyházán a Mézesvölgyi Általános Iskola bejáratánál áll. Talapzata, háttere egy klinkertégla-falazat, amely független az épülettől, de annak téglafalához rímelve ad helyet, s keretet a festett kerámia műnek. Éva nem sajnálta az időt és a mûgondot, gyönyörűen kidolgozta a munka központi részét, a címer Szent Koronáját. Az arany, a tûzzománc képek

Kun Éva a műhelyében (2013)

és a drágakövek mind élet-hűen, eredeti anyagszerűségükben, művészi karakterükben jelennek meg. Pedig sok munkát adhatott neki a két nagy, egészalakos angyalfigura is, akik kétoldalt térdelve-ülve ölükben tartják a címet. Ez a munka előképe, az egyik főművének tekinthető *Szada címerének*, amellyel 2007-ben készült el. Most azonban vissza kell térjek még az előbbi iskolához, mert folyosóin öt díszkútja tanítja a gyermekeket művészetre, korokra, stílusokra. A fali ivókutak murális hátterei domborművesen, színesen mesélnek hazánk őskori leleteiről a bronzkortól a népvándorlás korán keresztül Szent Istvánig, kettő pedig régi középkori templomaink freskóit idézi. Gondolati előzményként ezekhez a kisiskolásoknak szánt munkákhoz egy Platón-idézet szolgált: „A tudás emlékezés”. Innen már csak egy ugrás volt a régészeti ásatások és a freskótöredékek világa.

Következhet *Szada címere*, ami a faluház, vagyis a volt Grassalkovich-kúria épületének tümpanonján kapott helyet, annak kerámia-domborműveként. A címer és egy népviseletbe öltözött „angyalpár”, akik valójában inkább emberek, ellentétben a Magyar címer angyalaival, és itt ők a főszereplők. Öltözetük magyar, pontosabban szadai népviselet, alakjuk, karakterük egy fiatal szadai házaspárt mutat, akik az életfa szadai címet tartják kezükben. Az életfa modelljéül pedig, Székely Bertalan eperfája szolgált, a festő ugyanis idős korában Szadára költözött, ott

volt műterme, kertjében egy általa ültetett eperfával, mely még mindig él. (A műtermet felúhították, s látogatható, a falu büszkesége.) A két alak gyönyörűen van kidolgozva, a kerámiaszobrászat szinte minden nehézségét legyőzve és minden előnyét kihasználva. Mozgásuk szabad, letekintő fejtartásuk, karjaik gesztikulálása könnyed. Klasszikusan, de érzékenyen és finom realiztikussággal lett megmintázva kézfejük, ruhájuk, hajuk, arcuk, lábfejük. Ez a két figura sokkal inkább szobor, mint kerámia-plasztika, ugyanakkor a művész megőrizte az anyagszerűséget is.

Sok munkát termelt Kun Évának a Módy Péter szobrászművésszel való együttműködése is, amelynek leglátványosabb, legkiforrottabb darabja a 2006-ban, Veresegyháza főterén felállított *Zenélő szökőkút*. A kútforma süttői mészke medencét két, ugyanebből az anyagból faragott, vastag törzsű fa fogja közre, s ágaikkal összefogódnak fölötte. A közvetlenül a medence fölött futó ágakból víz csobog alá a medencébe, a fakorona tetején lévőkön pedig fémharangok vannak, amik csengnek-bongnak időnként, ezek nyilván a levelek lehetnek. A harangjátékot időzített, elektromos technika indítja s játssza le. A kompozíció főszereplője pedig egy a faágak közül középtájt előbukkanó színes kerámiaangyal, aki nesztelen átrepül épp a lombok közt. Szélfútta arca szép tojásdad, letisztult forma, melyet hátravetett csigás haj övez. Egyik keze kellemkedve előrenyúl, másik a bensőjéhez, a lélek lakásához hajlik, ami szeretetet onnan merít, azt előrenyúló kezével szórja szét. Figurája elég nagy méretű, és teljes alak, így a másik oldalon láthatjuk még ruhája szegélyét fodrozódni, lábfejét kalimpálni. Jól megoldott lebegésében pedig nemcsak tudás, de szakmai maximalizmus is megfigyelhető. Az angyal törekeny, színes alakja kontrasztban áll a fák tömzsi, a süttői mészke jellemező bézsszínű tömegével, melyet a faágak közti áttörések lazítanak kicsit fel. A két fa mozdulatában és testes formáiban van valami antropomorf jelleg, mintha két esetlen óriás szerelmét ihlette volna meg ez a kényes, tündérek ruhába öltözött angyal.

Újabb munkái közül egyet Csömörön találhatunk meg. 2010-ben készült a szép *Madaras kút*, melynek a jégmadár színes alakja adott lendületet. Ilyen madarak repkednek itt a víz és egy fa lombja közt. A fa jelképesen átfirt, a csupasz ágak lombgömbökben végződnek, megjelenése a japán kertek sajátosan metszett fáira emlékeztet. Nem véletlen, hiszen a

művész rajong a japán kertkultúráért. A fa körül, pedig hazánk egyik különlegesen szép állata, néhány kék hátú, narancs hasú jégmadár libben fel s alá, természetesen színes, mázas kerámiából.

Nevéhez és kezéhez fűződik a devecseri, Makovecz Imre tervezte kápolna domborműves, színes *Oltárképe* is 2012-ből. Ennek szikrája a ravennai mozaikok világa volt. Magas félköríves záródású murális kerámia mű, színeiben a klasszikus kerámiaszínek, a kék, a zöld, a sárga, a fehér dominálnak. A táj és a figurák szimbolikusak. Két oldalán magas fák, középen a bárány áll, aki legyőzte a kígyót, s így az végleg száműzve a halál birodalmába koponyafejjel a föld alatt tekereg. A fák lábánál liliomok nyílnak a Szűzanyát jelképezve, s felülről a napból a Szentlélek galambja tekint le, s küldi sugarait az ő szeretett Fiára és a világra.

Két, Szadán megvalósult kútjára büszke még Éva. Egyik a 2013-ban felállított *Összefogás emlékműve*, amely trianoni gondolat. Egy búzakereszt közepéből felröppenő, öt nyílvevővel meglőtt galambot láthatunk, de a sebesült madár nem hull alá, hanem feltámadva, gyógyultan repül mind magasabbra. A galamb a halhatatlan lélek szimbóluma, mozgása öt mozdulat fázisban lett megformázva, s a Trianon utáni lelki-szellemi megújulásra, egységre biztat bennünket. A másik, 2011-ben született mű, a *Csodaszarvas kút*, honfoglalás kori tematikájú. Eredetmondáink mitológikus állatalakjait, motívumait felsorakoztató, meg-elevenítő alkotás ez csodaszarvassal, életfáról felszálló turullal. Az életfa a balatonzöld mozaikkal kirakott medence közepén, egy oszlopon áll. Formailag a Szent Korona famotívumára hasonlít, ennek a csúcsáról száll fel épp a turul. A medence egyik oldalán, egy nagy szabálytalan félköríves záródású fal emelkedik, ezen láthatjuk a csodaszarvast, szügyén a Nap és a Hold. A fa lombját és a sarvasos domborművet tarsolyelem-motívumok díszítik.

Folyamatosan, nagy lendülettel dolgozik Kun Éva. Rengeteg műve született a kis dísz tárgyaktól kezdve a nagy köztéri szobrokig, és bár teljes életet él, ideje legnagyobb részét talán mégis a műtermében tölti. Biztos vagyok abban is, hogy bárhol van, bármit tesz, fejében mindig ott motoszkál a kerámia, a szobrászat, a festészet és az irodalom, vagyis lélekben talán sosincs máshol, mint a műtermében a munkáival. De az is lehet, hogy szellemisége, lelkivilága az a nagy, ábrándos folyam, amely átítatja művészetét, családi életét, emberi kapcsolatait s életének minden mozzanatát.